

Till Finlands president, regering och riksdag

Vi, de organisationer och rörelser från hela världen som har undertecknat denna appell, har med stor oro följt kärnkraftens utveckling i Finland.

OL3, den EPR-reaktor (European Pressurized Reactor) som byggs i Finland, och som levereras av det franska företaget Areva, är 10 år försenad. Kostnaderna har exploderat från nyckel-i-handen priset 3.2 miljarder € till närmare 10 miljarder €. Den slutliga testfasen har upprepade gånger fördröjts och det råder osäkerhet om den reguljära elproduktionen, som skulle inledas i september 2019, kommer att förverkligas.

Fennovoimas planer på att bygga en rysk 1.2GW AES-2006 reaktor (pressurized water reactor), Hanhikivi 1, i norra Finland, är problemdrabbad. Enligt planerna skall kärnkraftverket tas i bruk år 2024. Kostnaderna, ursprungligen uppskattade till 5 miljarder €, har stigit till 6.5 - 7 miljarder €. Tillståndsprocessen skulle vara avslutad år 2018, men är försenad eftersom Rosatom inte har klarat av att lämna in alla nödvändiga dokument i tid. Rosatom saknar ett avtal för kärnkraftverkets automationssystem, som är avgörande för kraftverkets säkerhet. I en nyligen publicerad rapport från finska Strålsäkerhetscentralen (STUK) kritiserar projektets säkerhetskultur. Fennovoima uppger att de saknade dokumenten kommer att lämnas in i slutet av år 2020.

Kärnkraftverk är alltför dyra för att kunna byggas utan avsevärda öppna eller dolda understöd. Hanhikivi 1-reaktorn finansieras delvis av den ryska Nationella Välfärdsfonden (2.4 miljarder €).

Dessa finska projekt utgör exempel på ett ofattbart slöseri med pengar och tid. Tidsanvändningen och miljarderna skulle betjäna världen bättre om de investerades i förnybar energi och energieffektivitet. Vi motsätter oss å det bestämdaste byggandet av nya kärnkraftverk i Finland och annanstans i världen eftersom:

1. Kärnkraften är alltför dyr

- Kostnaderna för förnybar energiproduktion har under de senaste fem åren sjunkit rekordlångt. År 2016 ökade den globala kärnkraftskapaciteten med endast 9GW. Sol- och vindenergin ökade med 75GW respektive 55GW.
- Förseningarna vid kärnkraftsbyggena och de stigande kostnaderna, på grund av myndigheternas nya säkerhets- och andra krav, gör att kärnkraftsprojekt är alltför riskfyllda för privata investerare. Därtill är kostnaderna för slutdeponeringen av utbränt bränsle och nedmonteringen av stängda kärnkraftverk enroma och rätt oförutsägbara.
 - År 2017 fick den franska regeringen skjuta till 5,3 miljarder € för att rädda den statligt ägda kärnkraftskoncernen Areva, som tekniskt gick i konkurs efter en kumulativ förlust på över 10 miljarder euro över sex år.

- Ävenså år 2017, gjorde det största kärnkraftsföretagets, det japanska Toshiba konglomeratets, dotterföretag Westinghouse konkurs.

2. Kärnkraften är ingen lösning på klimatförändringsproblemet

- Kärnkraftverk kan inte byggas tillräckligt snabbt för att ha någon betydande inverkan på klimatförändringen. CO2 utsläppen kan reduceras betydligt snabbare om de pengar som investeras i kärnkraft istället används för förnybar energi och energieffektivitet.
Kärnkraftsindustrin gör ännu reklam för små modulära reaktorer (SMR), med en kapacitet på 50-300 MW, som en möjlighet att tackla klimatproblemet. Det är osannolikt att dessa kommer att vara ekonomiskt tillgängliga innan år 2030, och den förutspådda utvecklingen inom sektorn för förnybar energi fram till dess leder sannolikt till minskat intresse för dem.
- Kärnkraften är inte utsläppsfri. Då man beaktar kärnkraftens hela livscykel (urandrift- och upparbetning, transporter, byggandet av kärnkraftverk, drift, nedmontering och omhändertagande av kärnavfall) ger ett kärnkraftverk upphov till minst 6-24 gånger mängden koldioxidekvivalenter jämfört med vind per enhet energi producerad under samma 100-års period.

3. Kärnkraftverk är utsatta för klimatförändringen

- Klimatförändringen förorsakar värmeböljor, stormar och översvämningar som kan vara katastrofala för kärnkraftverk. De kan lamslå elektriska system, odugliggöra kylmekanismerna och föranleda överhettning, eventuell härdsmlta och farliga radioaktiva utsläpp. Kärnkraftsreaktorer i Europa har redan varit tvungna att minska eller helt stänga produktionen på grund av det ovanligt varma vädret.

4. Kärnavfallet är radioaktivt i hundratusentals år

- Det avfall som reaktorerna ger upphov till förblir radioaktivt i tio- till hundratusentals år. För närvarande finns det ingenstans i världen fungerande slutlager för utbränt kärnbränsle. Största delen lagras i temporära utrymmen ovan jord och utgör ett dödligt hot mot människorna och miljön.
- Kring år 2020 planerar Finland att ta i bruk ett slutlager för utbränt kärnbränsle, Onkalo, det första i världen i sitt slag. Detta trots att metoden som baserar sig på samma KBS-3 koncept (utvecklat av det svenska företaget SKB), som Mark- och Miljöödomstolen för Sveriges del underkände i januari 2018. Detta anmärkningsvärda beslut har inte haft någon som helst inverkan på Onkalo projektet i Finland.

5. Samma teknologi används för kärnkraft och kärnvapen

- Ett land som anrikar uran för bränsleproduktion för kärnkraftverk kan använda anläggningen även för att tillverka klyvbart material för kärnvapen.

- Rosatom planerar att leverera färskt bränsle som utvunnits ur använt ryskt bränsle till Hanhikivi 1-reaktorn. Sådan uppberedning sker från använt kärnbränsle från ryska atomubåtar. Det innebär att Hanhikivis elförbrukare kommer att investera i ryska militära nukleära program.
- Både Areva (Frankrike) som bygger OL3 och Rosatom (Ryssland) som bygger Hanhikivi 1, ligger i länder med kärnvapen och är också inblandade i den militära nukleära sektorn.

6. Kärnkraftverk är farliga

- Förutom risker som orsakas av terrorattacker kan mänskliga fel och naturkatastrofer leda till farliga och kostsamma olyckor. Kärnkraftverk kan också utgöra militära mål. Under den senaste tiden har risken för militära konflikter med användning av vapen, inklusive kärnvapen, ökat.
- Tjernobylnkatastrofen år 1986 i Ukraina och Fukushima-katastrofen i Japan år 2011 ledde båda till omlokalisering av hundratusentals människor, kostade miljontals dollar och gav upphov till strålningsrelaterade dödsfall som fortfarande utvärderas. Cancerfrekvensen bland befolkningen, särskilt bland barn, som bor i närheten av Tjernobyl och Fukushima, ökade betydligt under åren efter olyckorna.

7. Kärnkraften är odemokratisk och strider mot de mänskliga rättigheterna

- Kärnkraften är till sin natur inte transparent. Speciellt i länder där kärnkraftsföretagen tillhör staten, kan information om kraftverkens drift inklusive vinster och förluster, om nivån på den strålning som släpps ut i miljön och om eventuella läckage från anläggningen endast fås via företagets egna offentliga uttalanden som tenderar att inte återspegla de sanna siffrorna.
- I många kärnkraftsländer, tystas organisationer och människor som motsätter sig kärnkraft ned och behandlas med respektlöshet. I Ryssland har sådana organisationer nyligen stämplats som utländska agenter och deras verksamhet har förbjudits.
- Dagens kärnkraftverk berör framtida generationer. Även om alla kärnkraftverk över hela världen stängdes omedelbart, fortsätter strålningen och avfallet som dessa anläggningar ger upphov till under driftstiden och nedmonteringen samt de irreversibla skador som de har åstadkommit naturen att utgöra enorma hot mot kommande generationer.

Vi uppmanar beslutsfattarna i Finland att ompröva alla kärnkraftsprojekt och att allvarligt överväga Miljödomstolens beslut i Sverige innan Onkalo inom en snar framtid öppnas för använt kärnbränsle. Ett land med högteknologiska färdigheter bör investera i genuint hållbara energiproduktionsmetoder, inte kärnkraft.

15 februari 2019

